

ПАМ'ЯТІ КЛАВДІЇ МИХАЙЛІВНИ СЕКАРЕВОЇ

Осіннім днем 25 вересня 2009 р. закінчилася життява дорога Клавдії Михайлівни Секаревої... Куди ж це Ви, мамо, сполохано кинулись діти... та ми ж переробим усю Вашу вічну роботу, лишайтесь, матусю, навіки лишайтесь, не йдіть. Вона посміхнулась, красива і сива, як доля... – і тихо пішла за межу...

На життєвому шляху їй судилися всі жіночі іпостасі – дочки, племінниці, сестри, дружини, матері, бабусі, прабабусі, свекрухи, тещі. Ноша була нелегка, та її ніби й не помічала ця привітна жінка з легкою ходою і посмішкою на вустах. Клавдія Михайлівна залишила сина Олексія, званого фахівця історика-міжнародника, дочку Олену, успішного інженера з комп'ютерних технологій, чотирьох онуків та маленьку правнучку.

Народилася Клавдія Михайлівна Секарева 2 квітня 1925 року в м. Києві в родині робітника заводу "Арсенал" Михайла Федоровича Юрковського та його дружини Марії Іванівни. Юність обірвала війна, евакуація з "Арсеналом" в Удмуртію. Повернувшись до Києва 1944 р., вона здійснила свою мрію – вступила на філологічний факультет Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка. А з 1948 р. почався її трудовий шлях – від першого до останнього його дня – в Інституті літератури ім. Т.Г.Шевченка Академії наук України, у відділі рукописів, спочатку лаборантом, а незабаром і молодшим науковим співробітником. М.С. Грудницька, завідувачка відділом, рекомендуючи дирекції Інституту молоду дослідницю, зауважувала: "К. Секарева проявляє інтерес до роботи над рукописами, зокрема до текстології, і має велике бажання кваліфікуватися у цьому напрямку. Вважаю, що тов. Секарева цілком себе виправдає на цій роботі, тим більше, що до справи текстології мало хто проявляє інтерес, а в цій галузі кадрів на Україні найбільше бракує".

У 1961 р. Клавдія Михайлівна захистила кандидатську дисертацію "Повість Панаса Мирного "Лихі люди" ("Товариші") і проблема "нових людей" в українській літературі 70-х років XIX ст.". Вивчення творчої спадщини Панаса Мирного було пріоритетом у її науковій праці й у житті. Із 1973 року обіймала посаду старшого наукового співробітника, а 1981 р. їй присвоєно однойменне вчене звання. У відділі рукописів Клавдія Михайлівна опанувала насамперед відповідальний фах оберігача безцінної документальної спадщини, яку містили архівні фонди. Вона вивчала й описувала матеріали В. Стефаніка, М. Коцюбинського, Н. Кибальчич, С. Тудора, А. Кримського, І. Франка, М. Кошарнівського та інших, входила до авторського колективу "Науковий опис рукописів Т.Г.Шевченка" (1961); популяризувала фонди в періодичних виданнях ("Рукописи І.П. Котляревського", 1950), "Нові матеріали в архіві Панаса Мирного" (1958), "Мандрівні книжки Максима Рильського" (1969), "Архів Василя Стефаніка" (1973). У "Путівнику по фондах відділу рукописів" (1999) була авторкою статей "Манчурак Я.Г.", "Панас Мирний", "Сковорода Г.С.", "Стефанік В.С.", "Франко І.Я.", "Чайковський А.Я.", "Шевченко Т.Г."

У 1960–1980-х роках у відділі рукописів склався і плідно працював творчий колектив істориків літератури – текстологів, водночас фахівців едиційної практики – С.Д.Зубков, М.Є.Сиваченко, М.Д. Бернштейн, М.Л.Гончарук, Ф.П. Погребенник, О.Ф.Ставицький, А.М.Полотай, І.О.Лучник, Н.О.Вишневіська, О.О.Білявська. Невід'ємною й органічною серед них була Клавдія Секарева. Ця симпатична товариська жінка з авторитетом дослідниці з чоловічим розумом безпомилково визначала наукову істину, наполегливо й послідовно вміла її відстояти. У її текстологічних публікаціях розроблялись питання текстології української літератури: "Принципи наукового видання творів І. Манжури" (1977), "Проблема атрибуції поетичних творів І. Франка, надрукованих у "Читанках" (1980), "Проблема тексту "Історії української літератури" І. Франка" (1983), "До проблеми вибору основного та встановлення канонічного тексту роману Панаса Мирного "Повія" (2004).

Без участі Клавдії Михайлівни за тих часів, здається, не виходило жодне науково-критичне видання творів української класики. Згадаємо окремі з них: "Леся Українка. Твори: У 5 т. – Т.1 (1951)", "Панас Мирний. Зібрання творів: У 5 т. – Т. 1, 4" (1954), "А. Кримський. Твори: У 5 т. – Т. 5 (1973)", "Леся Українка. Зібрання творів: У 12 т. – Т. 5 (1976)", "І. Франко. Зібрання творів: У 50 т. – Т. 26 (1980)", "Є. Гребінка. Твори: У 3 т. – Т. 1 (1980)", "Г. Квітка-Основ'яненко. Зібрання творів: У 7 т. – Т. 6 (1981)", "Павло Тичина. Зібрання творів: У 12 т. – Т. 9 (1987)", "Тарас Шевченко. Повне зібрання творів: У 12 т. – Т. 4 (2003)". Повнота й науковий рівень коментарів до повістей "Близнець", "Прогулка з удовольствием и не без морали" в цьому академічному виданні не мають прецедентів у шевченкознавстві. Її наукова діяльність – нетлінний пам'ятник – жінці, трудівниці, ученому.

Світла пам'ять про Клавдію Михайлівну Секареву залишиться в наукових скрижалях і наших серцях.